

① เศรษฐกิจพอเพียง เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับทุกประเทศในเวลานี้

ศ.ดร.วุฒิกัง ชัคส์ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมคนสำคัญจากประเทศเยอรมนี ในฐานะผู้เชี่ยวชาญประจำสถาบันวูฟเฟิลทอลเพื่อสภาวะอากาศ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน นับเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงมากแห่งหนึ่งของยุโรป ศ.ดร.ชัคส์ มีผลงานวิจัยและเป็นนักคิดนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่นำเสนอเกี่ยวกับพลังงานทางเลือกเพื่อลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สิ้นเปลือง

ศ.ดร.ชัคส์ นำเสนอหลักการความพอเพียง ไม่พึ่งเทคโนโลยี แต่เลือกใช้พลังงานที่เหมาะสม เหมาะกับตนเอง ด้วยการยกตัวอย่างแนวปฏิบัติการใช้พลังงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจเริ่มต้นจากการลดใช้พลังงานจากธรรมชาติประเภทน้ำมัน เพราะที่ผ่านมามนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติสิ้นเปลือง และกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโลก

เมื่อลดการใช้น้ำมันและหันมาพึ่งพลังงานอื่นทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ ชีวมวล พลังงานน้ำ ก็จะทำให้มีทางเลือกให้กับวิกฤติพลังงาน ซึ่งแต่ละคนอาจเลือกใช้ที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง เพื่อเปลี่ยนการใช้พลังงานที่แตกต่าง ไม่พึ่งเฉพาะน้ำมันปิโตรเลียมจากธรรมชาติที่มีวันหมดลงในอนาคต

ทุกวันนี้ หลายสิ่งหลายอย่างที่ผลิตขึ้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าสร้างขึ้นจากพลังงานน้ำมัน เพราะการคิดระยะสั้น คิดง่าย ๆ ทำให้คนขาดการวิเคราะห์ คิดจะสร้างสิ่งใดจากที่ไหนก็ได้ ตัวอย่างเช่น การสร้างบ้าน หรือสร้างอาคาร เลือกใช้วัสดุคุณภาพจากต่างประเทศ ใช้ปูนซีเมนต์เหลว ซึ่งแท้จริงแล้ว เบื้องหลังสินค้าคุณภาพเหล่านี้ล้วนเกิดจากการที่โรงงานอุตสาหกรรมใช้พลังงานน้ำมัน ต่างจากอดีตที่การสร้างอาคารต้องกำหนดทิศทางลมเข้าออกหมุนเวียนภายในอาคาร เพราะไม่มีเครื่องปรับอากาศ ต้องวิเคราะห์ลักษณะภูมิอากาศ ดูปaths ของแสงอาทิตย์ เรียกได้ว่าดูเรื่องของ “ความเหมาะสม” นั่นเอง

ยกตัวอย่างของสถาปัตยกรรมพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ไม่ต้องใช้พลังงานน้ำมัน แต่เป็นการใช้พลังงานจากธรรมชาติ ทั้งแสงอาทิตย์และสายลม ภายในอาคารมีต้นไม้ที่ช่วยสร้างบรรยากาศ เป็นสถาปัตยกรรมที่ปรับตัวตามสภาพอากาศระหว่างเขตอากาศร้อนและเขตอากาศเย็น

ศ.ดร.ชัคส์ ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมาก และมองว่าน่าจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับทุกประเทศในเวลานี้ อีกทั้งยังมีแนวคิดในการผลักดันเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นที่รู้จักในเยอรมนี เพราะเศรษฐกิจพอเพียงกับความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้คนในยุโรปมีความคุ้นชินอยู่แล้วนั้น เป็นเรื่องเดียวกัน

เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงไม่ได้บอกให้พึ่งเทคโนโลยี แต่ให้เลือกที่ความเหมาะสม และเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะกับงาน อย่าตกอยู่ในกับดักของความสะดวกสบายจนเกินไป เพราะหากเป็นเช่นนั้น มนุษย์ก็ต้องใช้พลังงานมากขึ้นตามไปด้วย

① Energy Efficiency

"Sufficiency Economy comes in when we wonder what kind of objectives we should follow. What should we expect from an economy, expect from technology?"

Wolfgang Sachs, Ph.D., is a German researcher and currently working at the Wuppertal Institute for Climate, Environment and Energy in Germany. He is the head of the Cross-cutting Project "Globalization and Sustainability" in the Wuppertal Institute. His works focus on how to reach sustainable development and on development idea influenced the green and ecological movements.

Thus, Dr.Sachs is interested to learn that Sufficiency Economy Concept has currently been discussed in Thailand because the concept should provide the answer how to use resources proportionally to the needs to become self-reliance. "I am very much impressed that the idea in a way comes out of traditions, sensitivities and historical experience in Thailand." Dr. Sachs said he hoped to bring the Sufficiency Economy concept back for discussions in Europe.

He said, "Sufficiency Economy comes in when we wonder what kind of objectives we should follow. What should we expect from an economy, expect from technology? If you expect very much high performance, excessive performance, you bound to need a great amount of energy and materials."

Dr.Sachs suggested that one of the alternatives to achieve the Sufficiency Economy concept was to promote the energy efficiency by consuming less energy and choosing appropriate technology according to the needs and the condition of a particular place to be responsive to the nature.

"The question is why we should construct cars that are able to run at 200 km. per hour on a free way, when we use cars at the speed of 20 km an hour in the city like Bangkok. I mean that it is ridiculous. So why don't construct cars that can run only 100 km an hour. Now, that will change the entire technology," he added.

Dr.Sachs said technology should be developed in connection with the actual demand and environmental impact. The choice of energy should be expanded from fossil resources to alternative sources such as solar power, wind or biomass.

② สังคมต้องมีทางเลือกใหม่ สำหรับเมืองไทย คือเศรษฐกิจพอเพียง

ศ.ดร.ฟรานซ์ ฮีโอ กอตวอลล์ นักวิชาการด้านปรัชญาผู้สนใจเรื่องการเกษตรและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้อำนวยการมูลนิธิชไวเฟิร์ตเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเทศเยอรมนีเดินทางเผยแพร่งานวิชาการและบรรยายให้กับมหาวิทยาลัยหลายแห่งในหลายภูมิภาค ทั้งยุโรป เอเชีย และละตินอเมริกา เคยเดินทางมาเมืองไทยครั้งแรกเมื่อปี 1979 และใช้เวลาฝึกสมาธิภาวนา เพราะความศรัทธาในหลักธรรมที่ทำให้รู้สึกปล่อยวางและใช้ชีวิตแบบองค์รวมได้

ศ.ดร.กอตวอลล์ มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเกษตรและสิ่งแวดล้อมมากมาย ทั้งยังสนใจศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชนบทให้เศรษฐกิจเติบโตและมีรายได้หมุนเวียนในโครงสร้างที่เรียกว่า การเกษตรเชิงพหุภารกิจ (Multi-Functional Agriculture) ที่จะทำให้เกษตรกรไม่เพียงแต่มีความสามารถในการผลิตสินค้าขั้นพื้นฐาน แต่จะทำให้พวกเขาสามารถที่จะแปรรูป เพิ่มมูลค่า ทำการตลาดได้ด้วยตนเอง มีระบบสหกรณ์เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองกับระบบตลาดเสรี

สังคมในโลกทุนนิยม มุ่งให้เศรษฐกิจเติบโตจากการบริโภค จึงทำให้เกิดความโลภ เช่น จากที่เคยมีโทรทัศน์ธรรมดา ก็ต้องชวนขายหาเงิน เพื่อซื้อจอที่ใหญ่กว่าบางกว่า เป็นวิถีที่สร้างวัฒนธรรมวัตถุนิยม และการบริโภคแบบไม่รู้จักรพอ ทุกคนจึงมีส่วนในการสนับสนุนระบบทุนนิยมนี้ไปโดยปริยาย ทางออก คือ ต้องชี้ให้เห็นมนุษย์เห็นแจ้ง ในทางที่ก่อให้เกิดความสุขโดยไม่ยึดติดกับวัตถุนิยม เพราะแม้ทุกคนจะมีวัตถุสิ่งของครบถ้วนบริบูรณ์ตามที่ต้องการแล้ว ก็กลับพบว่ายังไม่มีความสุขที่แท้จริง

“ผมรู้สึกชอบในเรื่องวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีรากฐานมาจากพุทธธรรม ในความเข้าใจของผมนั้น การพิจารณาในใจโดยแยกกายเพื่อให้เข้าถึงความจำเป็นที่แท้จริงของชีวิต จะทำให้เกิดการปล่อยวางและเป็นสุข” ศ.ดร.กอตวอลล์ กล่าว

ศ.ดร.กอตวอลล์ มองว่า มนุษย์สามารถได้รับความพึงพอใจกับสิ่งที่ตนได้มาจากธรรมชาติ โดยไม่ขอจากธรรมชาติเกินความต้องการ และนี่คือ “จริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” ที่หมายรวมถึง การจัดการดูแลทรัพยากรทางธรรมชาติรอบตัวให้เพียงพอกับความ ต้องการ ฉะนั้นตามแนวทางจริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อมนี้ จึงเป็นเรื่องของการใช้ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีพอย่างพอเพียง

หากการที่จะเดินไปสู่จุดเหล่านั้น แต่ละสังคมต้องมีทางเลือกใหม่ เพราะทุกประเทศมีปัญหาคู่ที่แตกต่างกัน มีสังคมวัฒนธรรมที่ผิดแผกแตกต่างกัน ดังนั้น ในแต่ละพื้นที่ย่อมต้องมีหลักการและแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป เช่น เศรษฐกิจสมานฉันท์ (Solidarity Economy) เป็นสิ่งที่เหมาะกับอเมริกาใต้ ขณะที่การพูดถึงประสิทธิภาพของวงจรธรรมชาติและเรื่องสิ่งแวดล้อมอาจเป็นเรื่องที่สามารถเริ่มต้นได้ที่ประเทศจีน หรือการกล่าวถึงเรื่องการเมืองสีเขียว (Green Politics) จะเป็นที่ยินยอมของประเทศยุโรป ขณะที่ประเทศไทยเอง มีแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางออกใหม่

“แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเหมาะสมที่สุดและเข้ากันได้ดีกับความเป็นเมืองพระพุทธศาสนาอย่างประเทศไทย” ศ.ดร.กอตวอลล์ กล่าว

สำหรับการที่จะนำพาประเทศไปสู่ทิศทางของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เขาเสนอ 2 แนวทาง คือ การสร้างการเรียนรู้ให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักเป็นแนวทางแรก ส่วนแนวทางที่สองคือ การสร้างกฎกติกาที่เอื้อต่อการก้าวไปสู่การเป็นเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ แม้จะอยู่ในสังคมระบบเศรษฐกิจการตลาด แต่ภาครัฐจะต้องเป็นผู้สร้างกฎกติกา มีการออกแบบเชิงสถาบัน (Institution) ที่เหมาะสม มีโครงสร้างที่เอื้อให้ธุรกิจดำรงอยู่และเติบโตได้ภายใต้กรอบการทำงาน (Framework) ดังกล่าว ขณะที่ผู้บริโภคก็ต้องมีแนวทางการบริโภคแบบพอเพียงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

② Sustainable Agriculture and Environmental Ethics

“Thailand is really in a coherent way, articulating this concept of Sufficiency Economy in each and every walk of life. I consider this to be the basic way to bring ideas and behaviours to the people of Thailand.”

Prof.Dr.Franz-Theo Gottwald is an expert in sustainable agricultural and food as well as environmental ethics. He is the president of the Schweisfurth Foundation and also Honorary Professor in Ecological Ethics at Humboldt University, Berlin. He writes several articles on the ecology and philosophy. He’s interested to see how countries strive to achieve the sustainable development through different approaches based on their culture and people.

He comments that Sufficiency Economy concept is Thailand’s approach to achieve the sustainable development. While South Africa adopts Solidarity concept and eco-efficiency and environment issue may be good approach for China, Sufficiency Economy seems to be the typical and fitting approach for Thailand due to the relation with Buddhism and healthy development.

One of the suggestions is the New Theory concept designed to empower the farmers by bringing the attention of farmers back to what they have. Farmers should be encouraged to operate their land by using indigenous knowledge in farmers, which should not be overcome by technological or scientific means. Farmers should be encouraged to take care of their own subsistence and try multi-functional type of agriculture. Then, if they can produce more, they can expand to the regional markets.

Besides, the environmental ethics is a very pragmatic approach to take care of natural resources to ensure an availability of resources and energy for the next generation. Prof. Dr.Gottwald stressed that the eco-efficiency can be realized through education to raise awareness on the issue.

Sufficiency Economy can also be applied to people in the urban area. Under Sufficiency Economy concept, people should meditate and contemplate about their needs allowing you to live up to the state of unattachments. “Inner happiness is more fulfilling than the happiness of different needs, the way out is offer great enjoyment and this is where I like when the culture and spirituality comes in the Sufficiency Economy concept” he said.

Prof. Dr.Gottwald added that new framework should be created for the business to flourish. For instance, more regulations to regulate consumption or the polluting taxes should be introduced.

③ ความพอเพียง ไม่ได้หมายถึงไม่ต้องการอีกแล้ว แต่ต้องมีพอที่จะอยู่ได้ พอที่จะมีชีวิตที่ดี

ศ.ดร.อมาตยา เซน นักเศรษฐศาสตร์เจ้าของรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ ชาวอินเดีย จบเศรษฐศาสตร์และปรัชญาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ มีผลงานการวิจัยเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการระดับโลก ด้วยการศึกษาวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ เศรษฐศาสตร์การพัฒนา โดยเน้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจควบคู่กันไป ทำให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนาคนหนึ่งของโลก ผลงานทางวิชาการของ ศ.ดร.อมาตยา เซน สามารถนำมาประยุกต์ปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาสังคมได้จริง

แนวทางโดดเด่นในการแก้ปัญหาวิกฤติสังคม ปัญหาความยากไร้ความทุกข์ยากของคนในสังคม ของ ศ.ดร.อมาตยา เซน ไม่เลือกวิธีการใช้เงินหรือความมั่งคั่งเป็นตัวตั้ง เนกชนระบบเศรษฐกิจกระแสหลัก แต่จะยึดหลักของการพัฒนาแบบทางเลือก (Alternative Development) และแนวการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับสมรรถภาพของมนุษย์ (Capability Approach) โดยไม่มองบุคคลในเชิงรายได้เท่านั้น แต่จะพิจารณาว่าบุคคลสามารถที่จะเป็นหรือทำอะไรตามทางเลือกที่มีอยู่ แทนการมุ่งเน้นสร้างรายได้เพียงอย่างเดียว

“การพัฒนาประเทศ ไม่ควรมุ่งแต่อัตราการเติบโตของรายได้ แต่ควรจะสนับสนุนให้มีการเติบโตในขีดความสามารถด้านอื่นๆ อย่างสมดุล” ดร.อมาตยา เซน กล่าว

ศ.ดร.อมาตยา เซน พบว่า หลายๆ ประเทศในโลกกำลังเผชิญปัญหาภาวะความไม่มั่นคงในการดำรงชีวิต และมีความเสี่ยงจากภาวะเศรษฐกิจผันแปร ทำให้ประชากรตกอยู่ในห้วงทุกข์ เช่น ในสหรัฐอเมริกา ประชาชนผู้มีรายได้ต่ำ ไม่สามารถไปพบแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพได้ เพราะไม่มีรายได้มากพอที่จะใช้จ่ายในส่วนนี้ นับเป็นตัวอย่างการพัฒนาที่เน้นความมั่งคั่ง เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ประชาชนยังทุกข์ยาก

อีกแนวทางหนึ่งที่ ศ.ดร.อมาตยา เซน เปิดมุมมองไว้อย่างน่าสนใจ คือ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจัดรวมอยู่ในส่วนของทางเลือกใหม่ในการการพัฒนา โดยการพัฒนาตามแนวทางนี้ มีเรื่องของมุมมองการตัดสินใจเป็นหัวใจสำคัญ เพราะเมื่อหลายคนผิดหวังจากเศรษฐกิจกระแสหลัก ก็จะมองหาหลักการด้านอื่นๆ ซึ่งอาจจะดำเนินไปในทิศทางตรงข้าม แต่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในความเห็นของ ศ.ดร.อมาตยา เซน เป็นการใช้สิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและใช้โอกาสให้พอเพียงกับชีวิตที่ดี ความพอเพียงในทัศนะนี้ จึงไม่ได้หมายถึง ความไม่ต้องการ แต่ต้องรู้จักใช้ชีวิตให้ดีพอ อย่าให้ความสำคัญกับเรื่องของรายได้และความร่ำรวย แต่ให้มองที่คุณค่าของชีวิตมนุษย์

ศ.ดร.อมาตยา เซน ยังระบุด้วยว่า การให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและโอกาสพอเพียงในการมีชีวิตที่ดี เป็นส่วนหนึ่งในแนวการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับสมรรถภาพของมนุษย์

ฉะนั้น ความพอเพียง ไม่ได้หมายถึง ไม่ต้องการอีกแล้ว แต่ต้องมีพอเพียงที่จะอยู่ได้ พอที่จะมีชีวิตที่ดี ซึ่งไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องใหญ่ๆ อย่างผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือเรื่องของรายได้ ความมั่งคั่งมากนัก แต่ต้องมองให้เห็นว่า “อะไรเป็นสิ่งที่พอเพียงสำหรับชีวิตมนุษย์”

3 Open Public Discussion

“Sufficient” does not mean that there is no use anymore, but you have to have enough of that Sufficiency to get by to give you, a decent living. That is the way I would interpret it.”

Prof.Dr.Amartya Sen is an Indian economist and a winner of the Nobel Memorial Prize in Economics in 1998, for his contributions to welfare economics. His works have drawn attention to famine, human development theory, welfare economics, the underlying mechanisms of poverty, and political liberalism.

His Capability Approach is a way to try to understand how you assist a person by taking into account factors such as the illness, disability and ageing.

“You have to look at a person not in term of income but in terms of the kind of what a person is free to do, what will give you what you can do or be within your choice,” he said.

Human security concept should be addressed. For instance, while the mainstream economics focus on the growth rate, the vulnerabilities should be taken into account such as the security to access to medical service.

Sufficiency Economy concept is a kind of alternative development which indicates a sense of dissatisfaction on the mainstream development. Instead of focusing on the growth figure which can lead to social problem consequences, people should be ensured of adequate opportunity to live a good life.

“Don’t try to concentrate the aggregate pigs like GNP, nor only particularly on the objects of convenience such as income or wealth. You look at human life and say “what is sufficient in some ways” you could even say “necessary” for human life. In that sense, it is also the same question as “what is necessary for it to be a human life?” he said.

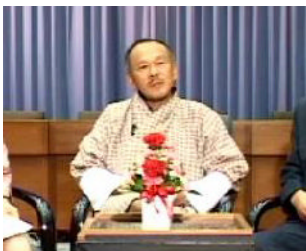
He said that the philosophy of Sufficiency Economy, according to His Majesty’s interpretation, has a clear connection with Buddhism thinking. Sufficiency addresses the question of poverty, what is necessary for it to be a human life, and the problems of instability by dealing with the strategy of economic and social change. Evaluation and institution issues should be addressed. First, the public should be engaged in an open discussion to evaluate what the government or the society should do.

“In fact my view is that democracy is not just about voting, it is also about having an open public discussion so that the public know their way to speak up their mind and it could be heard,” he said. While the concept addresses the concerns of the modernization by putting a bit of Buddhism thought in behavior, the State should provide support for the poor, providing health care for all. He added, “So you need institution and you need valuation and moderation too. You have to care about each other, without that no society would have survival.”

ประเทศไทยจะสามารถสร้างโลกใบใหม่ จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ฯพณฯ จิกมี ทินเลย์ นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศภูฏาน และอดีตผู้แทนถาวรภูฏานประจำสหประชาชาติ (ยูเอ็น) เป็นบุคคลสำคัญที่ริเริ่มแนวปรัชญาบริหารประเทศโดยใช้ “ความสุข” ของประชากร เป็นตัวชี้วัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ที่เรียกว่าความสุขมวลรวมประชาชาติ หรือ Gross National Happiness (GNH) ภายใต้แนวทางของสมเด็จพระราชาธิบดี จิกมี ซิงเย วังชุก ที่ได้ทรงวางรากฐานไว้

ในหลาย 10 ปีที่ผ่านมา ภูฏานมีมาตรการหลายอย่างในการนำพาซึ่งความสุขมาสู่ประชาชน โดยรัฐบาลบริหารจัดการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกของคนในชาติ ด้วยเชื่อว่าความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดในชีวิตของมนุษย์ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการที่จะต้องบริหารบ้านเมืองให้นำไปสู่ความสุขตามมาตรฐานความสุขมวลรวมประชาชาติ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการด้วยกัน คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมและยั่งยืน การรักษาเขตพรมแดนในด้านสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี พร้อมกับปลูกฝังด้วยการให้การศึกษาอย่างจริงจังกับคนรุ่นหลัง และการยึดมั่นหลักธรรมาภิบาล

“เราเชื่อว่าความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต จึงเป็นงานของรัฐในการทำให้ผู้คนอยู่อย่างมีความสุข” นายกรัฐมนตรีแห่งภูฏาน กล่าวพร้อมกับมองปรัชญาแห่งความสุขมวลรวมประชาชาติของภูฏาน และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของไทย จากมุมมองของกษัตริย์ทั้งสองประเทศที่ทรงห่วงใยพสกนิกรเช่นเดียวกันและมีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน

“หัวใจของหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การอยู่ได้ด้วยสิ่งที่มีอยู่อย่างยั่งยืน” ฯพณฯ จิกมี ทินเลย์ ให้ความเห็นเมื่อครั้งที่มีโอกาสมาเยือนประเทศไทย ขณะที่ปรัชญาแห่งความสุขมวลรวมประชาชาติพยายามสร้างความตื่นตัวให้กับประชาชนได้รู้ ว่า นอกจากความต้องการทางด้านวัตถุแล้ว ยังมีความต้องการทางสติปัญญาและจิตวิญญาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลทางวัตถุและจิตใจ หลักการดังกล่าว ต้องพร้อมเติบโตควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้ว่า หลายประเทศที่สังคมพัฒนารุดหน้าไปไกล ร่ำรวยในทางวัตถุและทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันประเทศเหล่านั้น กลับยากจนทางจิตใจ ซึ่งภูฏานอยากจะร่ำรวยทั้งสองทางในเวลาเดียวกัน

ในช่วงเริ่มต้นสหัฐวรรษใหม่ ผู้คนต่างมองย้อนดูตนเองและพยายามนึกคิดว่า อะไรเป็นความหมายและเป้าหมายของชีวิต พร้อมกับทบทวนถึงสิ่งที่ได้บรรลุในช่วง 100 ปี ที่ผ่านมา ทำให้แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติได้รับความสนใจจากประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก

อย่างไรก็ดี การวัดความสุขภายใต้ปรัชญานี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เราจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์ภูฏานศึกษา (Center for Bhutan Studies) เพื่อศึกษาวิธีการและองค์ประกอบของการได้มาซึ่งความสุข สามารถสร้างข้อกำหนดต่างๆ ที่ใช้วัดความสุข มีการทำวิจัยภาคสนามตามหลักวิชา และการใส่ข้อมูลตัวเลข เพื่อประเมินวิเคราะห์ งานครั้งนี้ จึงมีความร่วมมือจากทั้งนักวิชาการและนักวิจัยทั่วโลกที่สนใจเรื่องตัวเลขมาทำงานร่วมกัน

นายกรัฐมนตรีภูฏาน ยังได้ให้ทัศนะต่อเศรษฐกิจพอเพียงของไทยว่า เนื่องจากไทยมีขนาดใหญ่กว่าประเทศภูฏานและพัฒนาก้าวหน้าไกลกว่า รวมถึงความเป็นอุตสาหกรรมที่มากกว่า จึงเป็นเรื่องท้าทายและซับซ้อน แต่การเปลี่ยนแปลงที่นำมาสู่ความมั่นคงในระยะยาวจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเวลานี้ เป็นสิ่งจำเป็นของโลกที่จะต้องดำเนินตาม และในความเป็นจริง ไทยเป็นประเทศที่โลกรู้จักและถูกจับตามอง ซึ่งหากประเทศไทยได้กำหนดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวาระระดับชาติ และดำเนินตามแนวทางนี้อย่างจริงจังแล้ว...

“ผมว่าประเทศไทยจะสามารถสร้างโลกใบใหม่ จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างชีวิตที่ยั่งยืน และสุดท้ายจะไม่หยุดเพียงแค่นี้ในประเทศ แต่จะเป็นหลักการและแนวปฏิบัติของโลก ซึ่งหากทำได้สำเร็จ ไทยก็คือผู้นำ” นายกรัฐมนตรี จิกมี ทินเลย์ แห่งภูฏาน ให้ความเห็นทิ้งท้ายไว้อย่างน่าสนใจยิ่ง

4 Happiness

Thailand would be able to inspire a new world order, for an economic order, for a new social order, and the more sustainable way of life- not only for the Thai people, but for the world at large.

Jigme Thinley has been the Prime Minister of Bhutan since April 2008. He was the secretary in the Ministry of Home Affairs in 1992 before being appointed as Deputy Minister of Home Affairs in January 1994. Later in 1994, he was appointed as Bhutan's Permanent Representative to the United Nations office and other international organizations in Geneva. Prior before the first democratic election, he was Prime Minister twice, from July 20, 1998 to July 9, 1999 and from 30 August 2003 to August 20, 2004. Jigme was also the Minister of Foreign Affairs of Bhutan from 1998 until 2003 and subsequently served as Minister of Home and Cultural Affairs.

He thinks that the Philosophy of Sufficiency Economy and the Philosophy of Gross National Happiness of Bhutan are comparable. The visions of the Kings of Thailand and Bhutan are inspired by the same concern, that is to promote sustainability as a sustainable way of life. "If you are able to live by your own means, and sustainable means, then I think there would be security," he said. Sufficiency is much like the GNH concept for they both promote stability. "And you have a sense of control over your own destiny, as opposed to the externalities in which you have no control."

He noted that unfortunately that although the concept was proposed by His Majesty the King some 30 years ago, "the sad thing is that the current main economic somewhat pushed it aside until I was saying earlier that the Thais were woken up rather rudely by the economic crisis. And as a result I think the Thai people are now beginning to see the relevance and the wisdom in HM's philosophy of Sufficiency Economy," he said.

To realize this, he offered the experience in Bhutan in raising the consciousness of GNH. GNH is all about achieving and trying to achieve the balance between the materials and the spiritual. In order to do that does not mean going back. It does accommodate economic growth, technological development and an acceptance of globalized world.

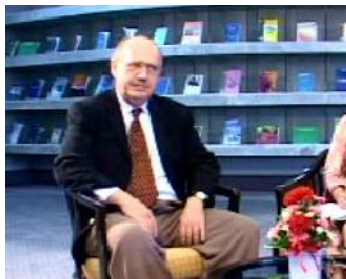
However, the biggest challenge is how to measure the happiness. "In Bhutan we believe that not everything you value that you pursue in life needs to be measured." Besides, it is not easy mainly because the sign of measuring happiness has not developed because the academia and the scientists have neglected it until now as happiness is being the utopian idea to begin with. Nonetheless, a center for Bhutan studies has mandated ways and factors, in which contribute to happiness. There are the names that can be measured and there it goes further.

On strategies to promote happiness, the Bhutanese government has taken on the responsibility in enabling the environment for the purpose of happiness by citizens. Then it is the responsibility of the state to create conditions in which the citizens can pursue happiness. These conditions can be achieved through the strategies consider to be the four pillars of the GNH. These 4 pillars are: One: Sustainable & Equitable Social Economic Development. Two: Being in the high Himalayas conservation of the environment. Three: The promotion and preservation of Bhutanese culture. And then there is the forth pillar which is the good governance.

๕ เศรษฐศาสตร์สีเขียว-เศรษฐกิจพอเพียง สองแนวคิด ยึดหลักไม่เบียดเบียนโลก

ศ.ดร.ปีเตอร์ วอร์ธ อาจารย์เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย เคยเดินทางมาเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขียนหนังสือด้านเศรษฐศาสตร์มาแล้วหลายเล่ม รวมถึงเรื่องราวเกี่ยวกับข้าว พืชพันธุ์อาหารสำคัญของไทย รวมถึงหนังสือเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความยากจน

ศ.ดร.วอร์ธ เล่าให้ฟังว่า ในประเทศออสเตรเลียนั้น มีการพูดถึงแนวคิดการพัฒนายั่งยืนในเรื่องของเศรษฐศาสตร์สีเขียว (Green Economics) เราให้ความสนใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิอากาศของโลก การหมดไปของทรัพยากรธรรมชาติจากการใช้พัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งกระทบกับขีดความสามารถของโลกในการรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ซึ่งอาจไม่ใช่เรื่องเดียวกับเศรษฐกิจพอเพียงเสียทีเดียว

ขณะที่ ศ.ดร.ปีเตอร์ วอร์ธ เปิดมุมมองเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นผลพวงจากปรัชญาเชิงพุทธที่ไม่เชื่อเรื่องความสุขอันเกิดจากความมั่งคั่ง แต่มาจากจิตใจภายใน

หากเปรียบเทียบเศรษฐกิจพอเพียงกับเศรษฐศาสตร์สีเขียว ทั้งสองแนวคิดนี้ไม่เชื่อว่า มนุษย์จะมีความสุขจากรายได้มากๆ โดยปราศจากการคำนึงถึงขีดความสามารถของโลก แต่การใช้ทรัพยากรแบบไม่เบียดเบียนและการมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียงต่างหาก ที่น่าจะเป็นหนทางสู่ความสุขแท้จริงมากกว่า ฉะนั้น การปล่อยให้เกิดความโลภหรือการบริโภคที่เกินความจำเป็น ย่อมนำหายนะมาถึงตัว เช่นเดียวกับที่โลกก็ไม่สามารถตอบสนองต่อการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีขีดจำกัดเช่นกัน

“สำหรับผมเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียง มีสองเรื่องหลักๆ รวมอยู่ด้วยกัน เรื่องที่หนึ่ง คือ ความต้องการในปัจจุบันใช้สอยตามที่เป็นจริง มิใช่สิ่งที่เกินจำเป็น (Excessive Materials) และเรื่องที่สอง คือ การไม่สร้างความเสี่ยงเกินกำลัง (Excessive Risks) ที่ตนเองจะรับได้”

เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับเศรษฐศาสตร์สีเขียว มิได้มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถของมนุษย์ในการที่จะมีความสุขจากรายได้ที่เติบโต เพราะแม้รายได้จะเพิ่มขึ้นจนเกินพอที่จะสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ก็ไม่ได้ทำให้มีความสุขเพิ่มขึ้นจากเดิมเท่าใดนัก ดังนั้น จึงไม่ต้องการเพิ่มความพยายามเพิ่มเติมในการได้มาซึ่งสิ่งของเหล่านี้ แต่เมื่อเราร่ำรวยขึ้น เราสามารถที่จะนำริ้วแรงและพลังงานไปในการพัฒนาจิตใจ โดยเฉพาะการพัฒนาการรับรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ

ศ.ดร.วอร์ธ เห็นว่า การพัฒนาจิตใจนั้นจะเริ่มขึ้นเมื่อเศรษฐศาสตร์หยุด ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าแปลกใจจากเศรษฐศาสตร์ ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ เราไม่ทราบเรื่องดังกล่าวมากนัก เราารู้เกี่ยวกับเรื่องวัตถุ แต่นักเศรษฐศาสตร์ก็ไม่ได้กล่าวว่าเรามีวัตถุนั้นเป็นเรื่องเดียวในชีวิต พวกเราต่างพูดว่า อย่างน้อยก็ต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่ควรได้รับการสนอง แต่การเพิ่มขึ้นของความสุขจากปริมาณสิ่งของที่เพิ่มขึ้นนั้นมีอัตราที่ลดลง ดังนั้น ถ้าเราหมกมุ่นอยู่กับสิ่งภายนอกอย่างเดียว สิ่งนั้นมิได้ทำให้เกิดความสุขอย่างแท้จริง

5 Realistic Material Aspiration

"I would like to see these ideas become accessible to the people outside Thailand- because they are relevant for the people who happen not to be Thai, as they are for the Thai people. The basic wisdom is just as applicable."

Peter Warr is the John Crawford Professor of Agricultural Economics and founding Director of the Poverty Research Centre at the Australian National University. He holds a PHD in Economics from Stanford University, and has published extensively on economic issues in Southeast Asia, especially Thailand. His books include *The Thai Economy in Transition* and *Thailand's Macroeconomic Miracle: Stable Adjustment and Sustained Growth, 1970 to 1990*.

His recent research has included studies of the Determinants of Poverty Reduction in Thailand, using a General Equilibrium Framework, and studies of the Relationship between Poverty Reduction and the Sectoral Composition of Economic Growth in India, Taipei, China and Southeast Asia.

On sustainable development, he said the discussion in Australia was mainly in the context of green economics. In Thailand, however, the discussion of sufficiency economy has two streams to it. One is green economics- green growth- and the other is the idea first initiated by His Majesty the King's speeches on Sufficiency Economy. These two streams are quite different. The 'green growth' discussion is about the capacity of the planet to sustain long-term economic growth that depends on national resources and the effects of the climate change or the capacity of the planet. Sufficiency Economy idea has been developed by His Majesty, more of a product of a Buddhist philosophy. It's about the nature of the mind.

The other two main streams include having the realistic material aspiration. The second is the importance of avoiding excessive risks, which was addressed in HM's speeches on the subject in Dec 1997, shortly after the collapse of the economy in the mid 1997, which was the result of economic bubble. "What the King is saying is that if we allow greed to take over, we are going to have a catastrophe- of some kind, well that is what just happened," he said. Warr added HM's speech came out of the understanding of the Buddhist philosophy- and it was relevant for the Thai society.

The concept relates clearly to the Buddhist Philosophy i.e. – material goals- that is the elementary objects that you can buy with income. People really need that stuff and they can't be happy without them. As income rises, people satisfy their basic necessities. Then they don't have to continue to put too much effort into that stuff, because it does not generate much more happiness.

"I think the development of mind starts when economics stop...it goes beyond economics. So as economists, we don't know much about that. We know about the material stuff. But economists are not saying that satisfying the material goal is the only thing in life. It says that yes, there are some basic requirements that have to be satisfied- but the gain from happiness from having more than that stuff declines. So if we put all our attention into that, this will not produce real happiness."

⑥ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหนทางในการรักษาไว้ซึ่งอธิปไตยของประเทศ

ดร.โดจี คินเล่ย์ นักเศรษฐศาสตร์ชาวภูฏาน ประจำองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (เอฟเอโอ) รับผิดชอบการประสานงานด้านการบริหารของคณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลก (ซีเอฟเอส) และเป็นผู้จัดทำรายงานประจำปีว่าด้วยการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงอาหารโลก นอกจากนี้ ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านการพัฒนาการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน เครือข่ายสังคมปลอดภัย นโยบายและกลยุทธ์ด้านการพัฒนาสำหรับประเทศขนาดเล็กในภูมิภาคเอเชียใต้ด้วย

ดร.โดจี คินเล่ย์ ได้ให้มุมมองต่อแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (จีเอ็นเอช) และเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีความคล้ายคลึงกันในจุดที่เน้นเรื่องการให้ความเคารพต่อธรรมชาติและระบบนิเวศ และไม่ไปไกลเกินกว่าขีดความสามารถของทรัพยากรที่มี ในขณะที่รูปแบบของ “ธรรมาภิบาล” จะทำเพียงเพื่อให้ได้ตามที่ตลาดต้องการ หากพลาดพลั้ง ก็หวังว่าจะมีเทคโนโลยีมาช่วย หรือมีอะไรมาเยียวยา ซึ่งเป็นการมองเชิงบวกเกินขนาดความระมัดระวังและรับผิดชอบ ดังเช่นวิกฤตของสถาบันการเงินที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลกในเวลานี้

ในภูฏานได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและระบบนิเวศ ชาวนาชาวไร่คือบุคคลที่ต้องเสียสละประโยชน์ส่วนตน ต้องสละพืชผลให้กับหมู่ป่าและเหล่าสัตว์ป่าหายากอย่างมากมาย เราควรที่จะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับเขาเหล่านั้นแทนที่เราจะนำเข้าแนวคิดที่เรียกว่า “ภาชีลีเซีย” หากแต่ละประเทศสามารถจะให้เงินค่าทดแทนแก่ชาวนาที่ช่วยกันรักษาสีเขียวที่พวกเขาต่างช่วยเหลือทั้งในระดับประเทศและในระดับโลก สิ่งนี้เป็นอะไรที่มากกว่าความเป็นภาชีลีเซีย

นอกจากนี้ เราควรคำนึงถึงการแก้ไขปัญหาที่ให้ “คน” เป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างแท้จริง มิใช่แขวนชีวิตไว้กับเส้นอุปสงค์อุปทาน และเรื่องผลกำไรแต่เพียงอย่างเดียว เพราะปลายทางของการมีเป้าหมายที่สร้างรายได้เป็นหลัก ผลลัพธ์สูงสุด ลดต้นทุนให้ต่ำสุด และจ่ายค่าตอบแทนแรงงานให้น้อยสุดนั้น คือช่องว่างที่นับวันรังแต่จะเป็นปัญหาในท้ายสุด และไม่ได้ทำให้การกินดีอยู่ดีของประชาชนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น

“หากเรานำคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างจริงจัง ทุกอย่างก็จะกลับมาเป็นปกติ” นักเศรษฐศาสตร์หัวใจพอเพียง กล่าวด้วยความหวัง พร้อมย้ำด้วยว่า การหลอมความคิดทั้งเศรษฐกิจพอเพียง และความสุขมวลรวมไว้ด้วยกัน ถือเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ในอนาคต เนื่องจากไทยและภูฏานเองก็มีธรรมชาติเหมือนกัน เวลาที่เราพูดถึงความเป็นพุทธ พวกที่ไม่ใช่พุทธนั้นเสียบกริบ เพียงเพราะพวกเขาไม่ต้องการรับรู้และบอกว่านั้นไม่ใช่พระเจ้าของเขา แต่เขาไม่รู้ว่าเราไม่ได้พูดถึงพระเจ้า ดร.คินเล่ย์ เห็นว่า เราควรมีคำอธิบายกลางๆ ที่ดีกว่า เพราะเนื้อหาธรรมะของพระพุทธเจ้าในส่วนนี้ ที่สุดก็คงหนีไม่พ้นเรื่องของเศรษฐกิจหรือเศรษฐศาสตร์มนุษยนิยม (Humanistic Economics) ตามที่ อี. เอฟ. ชูมาเกอร์ ได้อธิบายไว้นั่นเอง

สำหรับ ดร.คินเล่ย์ แล้ว แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีใจเรื่องของการทำให้กินดีอยู่ดีแต่เพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะเมื่อมองพื้นฐานของทั้งสองประเทศที่ต่างเป็นประชาธิปไตยและไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของใคร เศรษฐกิจพอเพียงนั้น ถือได้ว่าเป็นหนทางในการผดุงและรักษาไว้ซึ่งอธิปไตยของประเทศ และยังเป็นความภูมิใจของพลเมืองในประเทศ

“ผมว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาได้ถูกเวลา” ดร.คินเล่ย์ กล่าวส่งท้ายด้วยความมั่นใจ

⑥ Solution to Poverty Alleviation

“I think the common similar between Thailand and Bhutan is the wisdom of the Majesties, in the sense that they care for the people of the country, and therefore they really care on the long-term future of the country.”

Dr.Dorjee Kinley is a Bhutanese economist at Food and Agriculture Organization (FAO). He has engaged in the international effort to ensure food security, improve the agricultural production and combat hunger and poverty. He has done extensive researches on food securities and prices. He has also been familiar with the concept of Gross National Happiness.

He thinks that the concepts of Bhutan's Gross National Happiness and Thailand's Sufficiency Economy both emphasized the respect for nature, respect for ecology- and not to go beyond the ability of the natural resources. In comparison, under the “business as usual” model, people just do as the market dictates, believing that if you collapses- technology or something will fix it. So people will be just being optimistic, and not being careful and responsible.

Dr.Kinley said, “I think I still have a lot to learn about Sufficiency Economy- but I would like to say a lot of background of what I learn about Gross National Happiness... This concept took off internationally when he (the King of Bhutan) was at a press conference asked by a journalist, “How big is your GDP?” and he said “The size of GDP does not matter, it is Gross National Happiness that matters.” So ever since then, the media has been interested by that.”

In his opinion, Sufficiency Economy is to sustain and to maintain the freedom, the pride of the people- and the sovereignty of the country. Without concept like Sufficiency Economy, eventually many developing countries in the region would be totally destitute. “It is a big price you pay for the development to become the no.2 country in the world” he said. Developing countries should instead develop the economy based on their own strength and culture.

He said Sufficiency Economy could be one innovative pioneering idea which might offer us the solution to the reduction of hunger, which has been the objective of FAO ever since the World Food Summit. Thailand has done extremely well, in term of reducing the number of hunger and hungry people. FAO is interested in looking for ideas and experience which can be replicated in other countries.

To start with, Sufficiency Economy can provide an answer on how to manage the resources by, for instance, developing green revolution technology in rice production system. Simple technologies such as harvesting technique, improving seeds and better fertilizers should be promote so that the farmers will be ensured of basic needs. This is a way to solve the poverty and hunger problem because 70 per cent of people living in poverty live in the rural area.

๗ โลกาภิวัตน์ ต้องไม่ทำลายสังคม

ดร.ทาริก บานูรี ผู้อำนวยการหลักสูตรความยั่งยืนแห่งอนาคต สถาบันสิ่งแวดล้อมสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนและโลกาภิวัตน์ และยังเป็นผู้ร่วมจัดทำรายงานของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ไอพีซีซี) ก่อนหน้านั้น ดร.บานูรี เคยรั้งตำแหน่งนักวิจัยอยู่ที่สถาบันโลกเพื่อการพัฒนาการวิจัยทางเศรษฐกิจ (ไวดอร์) องค์กรที่ ดร.ทาริก บานูรี นำมาเป็นต้นแบบในการจัดตั้งสถาบันนโยบายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (เอสดีพีไอ) ในประเทศบ้านเกิดที่ปากีสถานด้วย

ดร.ทาริก บานูรี ได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อครั้งที่มาพำนักในเมืองไทยและได้ยินปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นครั้งแรก ก็ประหลาดใจว่าทำไมจึงไม่ได้ยินเรื่องนี้มาก่อน ทั้งที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งในระดับมหันต์ ได้มีความพยายามในการเชื่อมโยงความหลากหลายของมิติปัญหาและสังคมเข้าไว้ด้วยกัน การกล่าวอ้างถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการดำรงชีพอย่างยั่งยืนตามธรรมเนียมดั้งเดิม ก็คือ การนำพาผู้คนที่มีความแตกต่างทาง

ความคิด หากแต่ไม่เผชิญหน้า ให้มาอยู่ร่วมกัน การพัฒนาหรือการเติบโตอย่างยั่งยืนไม่เพียงจะทำให้สังคมถูกทำลาย ซึ่งทำให้น่าไปสู่การคำนึงถึงเรื่องสติปัญญา ความรอบคอบระมัดระวัง ความยุติธรรม และบทบาทของการมีส่วนร่วม

เขาพบว่า ระบบทุนนิยมและโลกาภิวัตน์นั้น กลับหลุดจากกรอบดังกล่าว อีกทั้งยังถูกขับเคลื่อนด้วยกระบวนการสะสม ซึ่งเป็นแรงผลักดันในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ แต่ขณะเดียวกัน ก็มีอำนาจในการทำลายความยุติธรรม มีความสามารถในการทำลายสังคม ทำลายประเทศ และทำลายโลกในที่สุด โลกาภิวัตน์ที่เป็นไปในแนวทางนี้ นับวันจะยิ่งน่ากลัวมากขึ้นทุกที และเป็นเรื่องที่แต่ละสังคมต้องหาวิธีการรับมือโดยพลัน

ในทัศนะของ ดร.บานูรี เชื่อว่า สิ่งที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ คือ การรับรู้เรื่องความยุติธรรม “ถ้าคุณและผมไม่มีความเกรงกลัวใดๆ เราก็จะแสดงความรุนแรงต่อกัน แต่ความเจริญได้นำพาให้เราทราบว่าเราไม่ควรที่เกรงกลัวต่อกัน การพัฒนาดังกล่าว คือ การรับรู้ที่จะไม่เกรงกลัวต่อกัน แม้ว่าทุกสิ่งไม่สามารถทำให้เท่าเทียมกันได้ แต่เราต่างมีความคิดด้านความยุติธรรม ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และเป็นเหตุผลว่า ทำไมเราจึงต้องปรับเรื้อนอยู่ตลอดเวลา”

แนวคิดในลักษณะดังกล่าวนี้ ดร.บานูรี เชื่อว่าปรากฏอยู่ในเศรษฐกิจพอเพียงเช่นกัน ในความเห็นในเรื่องโลกาภิวัตน์นั้น ดร.บานูรี มองว่าเป็นเรื่องการทำให้เกิดความตรงไปตรงมาของอำนาจทางการตลาด อำนาจของทุนนิยมในระดับโลก สิ่งที่เราเคยดำเนินไปเพื่อเจตนารมณ์แห่งความยุติธรรมในระดับชาติ บัดนี้ เรากำลังดำเนินอยู่ในระดับโลก ซึ่งจะต้องมีแนวทางใหม่ภายใต้โลกาภิวัตน์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องย้ำเตือนมิให้ละเลยหลักการที่กล่าวมาข้างต้นถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องนำเสนอโลกาภิวัตน์ในรูปแบบใหม่ต่อมนุษยชาติ

7 Re-invent Globalization

"Sustainable development and growth should not happen in such a way that it destroys society...so it brings a lot of this way of ideas on care, wisdom, prudence, judgment, participations...it brings a lot of this way of thinking---and I suppose Sufficiency Economy does the same."

Dr. Tariq Banuri is the director of future study program, Stockholm Environmental Institute. Stockholm Environmental Institute was established by the Swedish Parliament in 1989, mainly as a way of responding to a broaden commission's common report on our common future. The institute addresses the whole range of issues relating to sustainable development, how to integrate development sustainability and even social justice.

The future program of the institute focuses on the issue of challenges which are related such as climate, government, and democracy. The institute addresses both short term and long term solutions, participating in a number of analytical tools: the scenario analysis, footprint analysis, a number of bending policies, and a number of analyses altogether. Then, the institute tries to understand the issue and translate into solutions.

On Sufficiency Economy, Banuri said that the concept is relevant to a number of things at the conceptual level, linking a culture rooted way and the sustainable development. "Sustainable development and growth should not happen in such a way that it destroys society...so it brings a lot of this way of ideas on care, wisdom, prudence, judgment, participations...it brings a lot of this way of thinking---and I suppose Sufficiency Economy does the same," he said.

The philosophy of Sufficiency Economy reminds people that the essential element of the society. What brings and keeps the society together is always the notion of justice. "It is not that everything will be divided equally- but there is a sense in which people think it is fair," he said.

Now, the problem is that the modern capitalist system which has evolved for the last 300-500 years is not driven from that frame. Its drive is towards accumulation. That is a very powerful drive. It is beneficial because if you have this drive, you build and you create industries. But at the same time, it is built- it is destroyed.

"So my ideas of globalization is the unflattering of the power, the power of the market, the power of capitalism on a global scale," he said. Now people are trying to address the issue of justice, create society and protect nation. "We now do it for the justice at the globalization scale, we now have to re-invent for the globalization," he said.

8 จากเศรษฐกิจสมานฉันท์ ถึงเศรษฐกิจพอเพียง

เฟอร์นันโด ไคลแมน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจสมานฉันท์ (Solidarity Economy) แห่งชาติ ประเทศบราซิล ความสนใจของเขาจึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างระบบการผลิตแบบใหม่อย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยเชื่อว่า เมื่อวิถีแห่งการผลิตเปลี่ยน วิถีแห่งการบริโภคย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

เศรษฐกิจสมานฉันท์ จึงเป็นการเปลี่ยนระบบการผลิตแบบใหม่ผ่านการริเริ่มร่วมกันของประชาชน ตามหลักการ 3 ประการ โดยในประการแรก คือ การผลิตที่เป็นการผลิตร่วมกันและเป็นเจ้าของร่วมกัน ประการที่สอง คือ การกระจายสินค้าด้วยกลไกการค้าที่เป็นธรรม และประการที่สาม คือ การออกแบบนโยบายสินเชื่อภาคประชาชนผ่านธนาคารของรัฐ

ด้วยการเน้นเรื่องการผลิตนี้เอง ทำให้กว่าร้อยละ 60 ของระบบเศรษฐกิจสมานฉันท์ จึงอยู่ในชนบท เพราะชาวบราซิลส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน และการถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มชาวสวนรายใหญ่

“แต่ก่อนชาวนาชาวสวนรายเล็กๆ ต้องขายที่ดินของตนเองให้กับชาวสวนรายใหญ่ แล้วไปทำงานเป็นลูกจ้างในผืนดินที่ตนเองเคยเป็นเจ้าของอยู่ ถ้าหากเขาเหล่านั้นรู้จักที่จะบริหารการผลิตร่วมกันและเป็นเจ้าของร่วมกัน ก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาชาวสวนรายใหญ่ แต่สามารถสร้างมูลค่าจากผลผลิตร่วมกัน และสามารถจำหน่ายผลผลิตด้วยกลไกราคาที่เป็นธรรม”

เฟอร์นันโด ฉายภาพที่มาของการเน้นกลุ่มเป้าหมายในชนบทเป็นหลักก่อนขยายไปสู่กลุ่มอื่นๆ เป็นเสมือนการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างกลุ่มชาวเมืองกับการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มาจากชาวชนบทอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เสริมด้วยระบบสินเชื่อของธนาคารรัฐที่เป็นไปเพื่อการลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย ด้วยการให้รัฐเปลี่ยนวิธีการประเมินค่าของเงินทุน โดยมีเป้าหมายร่วมกันอยู่ที่การผลิตของส่วนรวมเป็นสำคัญ

ในทัศนะของเฟอร์นันโด จึงเห็นว่า แนวทางของเศรษฐกิจสมานฉันท์นั้น ไม่ต่างกับทฤษฎีใหม่ในเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนเช่นกัน (เริ่มจากการพึ่งพาตนเองในขั้นที่หนึ่ง การรวมกลุ่มในขั้นที่สอง และการทำงานร่วมกันในขั้นที่สาม)

ไคลแมน ผู้ซึ่งคร่ำหวอดกับระบบเศรษฐกิจสมานฉันท์ในประเทศบราซิล อยากเห็นการแปลเนื้อหาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภาษาโปรตุเกสเพื่อที่จะได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีชาวไทยที่ทำงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงไปยังประเทศบราซิลเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพราะการขับเคลื่อนของทั้งสองแนวทางนี้ต่างก็มีเอกลักษณ์บางอย่างที่เป็นไปเพื่อการสร้างโลกใหม่

ไคลแมน เห็นว่า หลักความพอประมาณในเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เชื่อมโยงกับแนวทางของเศรษฐกิจสมานฉันท์อยู่ 2 ประการ คือ เรื่องการจัดสรรผลผลิตอย่างเป็นธรรม ที่บุคคลหนึ่งๆ สามารถจะเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานเพื่อการบริโภคใช้สอย และไม่เน้นเรื่องการบริโภคของหรูหราฟุ่มเฟือย ซึ่งจัดว่าเป็นวัฒนธรรมของการบริโภคในแบบยั่งยืนที่มีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจสมานฉันท์

ในอีกประการหนึ่ง คือ ขบวนการเคลื่อนไหวในเรื่องการค้าที่เป็นธรรมในเวทีนานาชาติ ได้มีถ้อยแถลงในทำนองเดียวกันว่า “ท่านไม่จำเป็นต้องมีเงินกว่าที่จำเป็น และท่านไม่จำเป็นต้องให้มากกว่าที่มี” ฉะนั้น สิ่งที่ทำในเวลาขึ้น คือ นำเอาทุกๆ แนวการริเริ่มดังกล่าวมาวางรวมไว้ตรงหน้า แล้วพิจารณาว่าจะสามารถผนึกความเข้มแข็งของทางเลือกที่แท้จริงต่อพัฒนาการของระบบทุนที่กำลังสร้างปัญหาในประเทศบราซิล เพราะวาระบบดังกล่าวนี้ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหของประเทศ แต่กลับทำให้ปัญหายังรากลึกมากขึ้น

นอกเหนือจากนั้น สิ่งสำคัญที่ควรจะต้องสร้างควบคู่กันไป ก็คือ เครือข่าย เพราะไม่ว่าจะเป็นแนวทางเศรษฐกิจสมานฉันท์ หรือเศรษฐกิจพอเพียง ล้วนแต่เป็นการเคลื่อนไหวที่ทุกคนในทุกมุมโลกสามารถทำได้ด้วยการเริ่มต้นที่ตนเองแล้วค่อยขยายวงออกไปเป็นกลุ่มกว้างขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุด โลกใหม่ที่ทุกคนวาดหวังไว้ก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้

8 Solidarity Economy

"It could be nice if in the international organized capitalist system could have the solidarity, sufficiency and other kind of organized Buddhist economy working together"

Fernando Kleiman is the secretary general of the Office of Solidarity Economy from Brazil. Solidarity Economy policy aims to recreate the production system through collective initiatives. People should not be employed only but they should learn how to work together. Many grassroots and social movements are putting that thing in their agenda and they restart to organize cooperatives and self managing firms.

The policy has been included in Brazil Federal Government's policy for only five years. Therefore, the office has to get people to know the concept and learn how to work together and create self-managing firms. This structure is designed to change the pattern of production, consumption and distribution. "Everybody gains the same, or nearly the same. It's much more equal affair than it can be in the traditional organized capitalists' firms," said Kleiman.

At present, there are around 1,500,000 workers in Brazil who are working collectively in solidarity based economy firms. And it corresponds to 15,000 cooperatives and associations that are working and selling their goods. The figure is considered small but it's growing.

He said Sufficiency and Solidarity could be complementary. "I think it works both ways because one thing is that we have the big social movement around the solidarity based economy in Brazil. And one of their statements is that they shall be sustainable."

Besides, there are two points that connect the two concepts. The first one is the culture of sustainable consumption. The other is fair trade movement as many of their statements are related to the message: *you don't have to have more than you need, and you don't have to give more than you can't*. "So what you're trying to do is to put all these kinds of initiatives together and to see if you can strengthen the real alternative for the capitalist model of the development, which we find to be a problem to us because in Brazil it's not solving our social problems it's only deepening them."

Solidarity Economy also addresses an unfair competition between the big farmers and small farmers. Small farmers used to sell the land for the big farmers, and work for the big farmers in their small property. If they have organized themselves collectively, they're not depending anymore on big farmers, so they're able to aggregate values to their products. They're enhancing their condition of living. Around 60% of the solidarity based economy now in Brazil is in the rural areas.

Three pillars in the solidarity based economy in Brazil are 1) the production to be made collectively and collectively owned; 2) the distribution which goes with the fair trade market: 3) the innovation of credit public policies which are related to public banks.

"We're starting to change the way they evaluate the financing products and they're starting to finance this kind of initiative by public money because they think it's necessary to have a social production growing in our country for the gap between the rich and the poor to be straitened."

9 เศรษฐกิจพอเพียง หาใช่แนวทางที่ทำให้ถอยหลัง หากแต่นำทางให้โลกได้เห็นอนาคต

ศ.ปีเตอร์ บูทรอยด์ ผู้อำนวยการศูนย์เพื่อการตั้งถิ่นฐานมนุษย์แห่งมหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา นักวางแผนงานเชิงการพัฒนาที่เน้นในด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ และการยกระดับศักยภาพของแผนชุมชน เพื่อความเสมอภาคและความยั่งยืน เขายังเคยเป็นที่ปรึกษาด้านนโยบายเมือง การวางแผนสังคม การประเมินผลกระทบ และการพัฒนาชุมชน ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ศ.บูทรอยด์ ได้เป็นหัวหน้าโครงการหลายโครงการที่เกี่ยวกับเสริมสร้างสมรรถภาพการวางแผนงานทั้งในประเทศไทย เวียดนาม และบราซิล

ศ.ปีเตอร์ บูทรอยด์ ได้ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยกำลังเป็นตัวอย่างนำร่องของทางเลือกสำหรับการพัฒนา ในทวีปอเมริกาใต้มีผู้สนใจแนวความคิดนี้มาก เนื่องจากไปสอดคล้องกับแนวคิดของเศรษฐกิจสมานฉันท์ นักวิชาการในยุโรปและอเมริกาเหนือต่างก็เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีสถานะที่เกี่ยวพันและพัฒนาถัดมาจากพุทธเศรษฐศาสตร์ที่ อี. เอฟ. ชูมาเกอร์ กล่าวถึงเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ผู้ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจไม่ทางใดก็ทางหนึ่งจากมหาตมะคานธีที่ปลดแอกประเทศอินเดียจากการเป็นอาณานิคมของอังกฤษ และความคิดส่วนหนึ่งของเขาก็ได้กลายมาเป็นต้นแบบของระบบเศรษฐกิจแบบคานธี (Gandhian Economics) ในเวลาต่อมา

“เพื่อนร่วมงานของผม เป็นนักอนุรักษ์นิยม ได้คำนวณไว้ว่า เราต้องการโลกประมาณ 3 ใบ เพื่อที่จะตอบสนอง ความต้องการของมนุษย์ทั้งหมดในอีก 3 ปีข้างหน้า” ศ.บูทรอยด์ พร้อมเสริมว่า “เรื่องมลภาวะและผลกระทบของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ ได้บอกเราว่า เราต้องลดการบริโภคลง ไม่ใช่แค่เกี่ยวกับความพอเพียง แต่มันเป็นส่วนหนึ่งของทางออกที่จะทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และอย่างที่รู้กันก็คือ เราต้องลดจำนวนการบริโภคลง และก็ต้องทำกันอย่างมีประสิทธิภาพด้วย”

ศ.บูทรอยด์ ได้แสดงให้เห็นในปัญหาของการเพิ่มประสิทธิภาพว่า “เป็นการกระตุ้นให้เราใช้จ่ายมากขึ้น ตัวอย่างเช่น เมื่อเรามีระบบที่פקอาศัยที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบทำความร้อนหรือระบบทำความเย็นที่ดี คนก็อยากซื้อบ้านหลังใหม่ที่พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ หรือบ้านหลังที่ใหญ่กว่าเดิม เพราะเมื่อคำนวณเป็นตัวเลขแล้วได้กลับคืนมาคุ้มค่าเมื่อเทียบกับประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ผู้คนไม่ได้ตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือใช้จ่ายให้น้อยลง แต่กลับถูกกระตุ้นให้มีการบริโภคเพิ่มมากขึ้น”

ยิ่งไปกว่านั้น บรรดานักเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อในเรื่องประสิทธิภาพนี้กล่าวว่า เราไม่จำเป็นต้องกังวลเกี่ยวกับการบริโภคที่เพิ่มขึ้น เพราะตราบดีที่การบริโภคนั้นก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น มันก็จะเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมไปโดยปริยาย ความเชื่อที่บิดเบี้ยวเช่นนี้ ส่งผลให้เราต้องการบริโภคมากขึ้นเรื่อยๆ จนเกินระดับปกติที่ยอมรับได้ ขยายขีดระดับไปสู่ความละโมภอยากมีอยากได้ไม่สิ้นสุด

หนทางหนึ่งที่จะกระตุ้นความเชื่อที่ผิดๆ ให้กลับมาอยู่กับร่องกับรอยตามที่ควรจะเป็น คือ การสร้างให้เกิดกระบวนการคิด การร่วมตั้งคำถาม และการร่วมกันค้นหาคำตอบด้วยตัวเขาเอง ต่อปัญหาและผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากความละโมภ เราอาจเรียกการเรียนรู้ในลักษณะนี้ว่า “การเรียนรู้ทางสังคม”

ศ.บูทรอยด์กล่าว พร้อมย้ำด้วยว่า ระบบเศรษฐกิจพอเพียงหาใช่แนวทางที่ทำให้คนเดินถอยหลัง หากแต่นำทางให้คนในโลกได้เห็นอนาคตแห่งความยั่งยืนต่างหาก

“แม้ประเทศไทยจะประสบปัญหาอย่างประเทศอื่นประสบกันอยู่ แต่วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมที่มีพลัง และคนไทยไม่ได้นั่งดูตายปอลอยให้มันผ่านไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ประเทศไทยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยพสกนิกร และได้ทรงช่วยเหลือแก้ไขปัญหาทุกข์ยากของประชาชนตลอดห้วงระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ ซึ่งผมไม่เคยเห็นอย่างนี้ที่ประเทศอื่นเลย” ศ.บูทรอยด์ กล่าวทิ้งท้าย

9 Social Learning

“We have to get people thinking about system, one of the ways of doing that is by enabling them to get engaged with their own problems in their own society.”

Prof. Peter Boothroyd is Professor Emeritus, Centre for Human Settlements, University of British Columbia (UBC), Canada. He is a development planner whose work focuses on understanding and enhancing the potential of community-based planning to contribute to sustainability and equity. He was a consultant on urban policy, social planning, impact assessment, and community development. In the last 15 years, he has led several projects to build planning capacity in Thailand, Vietnam and Brazil.

Boothroyd has heard about the Sufficiency Economy from not only his Thai friends but the concept has also gained international recognition. He does not think the idea is going backward. The concept is unique to Thailand and perhaps Buddhism. But it, another level of generality is, endorsed by many others. “Its time has come, I think many people feel,” he said.

One of the criticisms is that, in Sufficiency Economy, people are asked to restrain the consumption while we are still in the age of consumerism. However, Boothroyd said that people become aware that human cannot consume as much collectively as they used to. “It’s not just a matter of efficiency, that’s part of the solution to get the more efficient. But we also have to reduce the consumption in aggregate not just doing it more efficiently. But are they subscribed to the concept that they consume less but they still can be happier, that is the essential part of it,” he said.

Sufficiency Economy concept has also raised awareness of the business sector on the environment. Corporate’s main mission is to make money for the shareholders. Therefore, it’s an interesting debate on how to combine the profit-making goal and the corporate social responsibility mission together.

On the consumer’s level, efficiency sometime encourages people to consume more. “So I think an area for exploration and it’s exciting I think for especially those like Thailand that see you wrestling with these moral principles. It’s not enough to just to have financial incentives and technological solutions, it has to be morality underline it,” he said.

One way to make people realize the negative consequences from greed is to make them discover for themselves before they really believe it. Because unless you have participation by people in planning their village, planning their cities, their business or whatever it is, they’re not going to wrestle with these questions and thinking about how the systems work and all the complexities, so to use the term that some of us find relevant these days is “social learning”.

“We have to get people thinking about system, one of the ways of doing that is by enabling them to get engaged with their own problems in their own society. If they just pass up the consumers and voters one every five years, that’s not enough engagement to think about this questions. But if they struggle with the questions of how we deal with the problems of water management, crop management, and so on, and how much money we have and energy used, and so on, that makes us understand how the systems work together” He said.

10 เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่บนเงื่อนไขของคุณธรรม

ศ.ปีเตอร์ คัลกิน เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยลาวัล ประเทศแคนาดา ปัจจุบันทำงานอยู่กับเครือข่ายมหาวิทยาลัยสหรัฐอเมริกาในด้านที่เกี่ยวกับแนวการพัฒนาอย่างยั่งยืน และยังได้เข้าร่วมทำงานกับสถาบันวิจัยและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปัจจุบัน สถาบันวิจัยและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแห่งนี้ ได้ดึงมหาวิทยาลัยจากทั่วโลก เช่น มหาวิทยาลัยเบิร์กลีย์ เข้าร่วมทำงานเพื่อหาความเป็นไปได้ในการบริหารเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจจุลภาคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมหาวิทยาลัยคอร์เนล ได้ส่งนักศึกษามาไทยเพื่อฝึกงานภายใต้โครงการพัฒนาที่มีรากฐานจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“ผมว่าเป็นจุดสำคัญที่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกเผยแพร่ไปในวงกว้างทั่วโลก เรามีแผนให้นักศึกษาไปทำกรณีศึกษาโดยเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ระหว่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการใช้หลักเศรษฐกิจดั้งเดิม แล้วรายงานเป็นบทความลงวารสารการวิจัย ทุกๆ ปีเราจะได้ 25 กรณีศึกษาต่อปี และในเวลา 5 ปี เราจะมีกรณีศึกษาอย่างน้อย 125 ประเทศ” ศ.คัลกิน กล่าว

นอกจากนี้ สถาบันแห่งนี้ กำลังเดินหน้าในการสร้างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ภาควิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักศึกษาจากทั่วโลกได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกอีกด้วย

ศ.คัลกิน ชี้ให้เห็นว่าการที่จะนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติไม่ว่าจะอยู่ในภาคส่วนใดก็ตาม ต้องสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ไม่ใช่แต่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น การร่วมมือกันจะต้องก่อให้เกิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ระหว่างตนเองและส่วนรวม ซึ่งเราจะเห็นได้ในหมู่บ้านและชุมชนขนาดเล็ก เช่นเดียวกับองค์กรที่บริหารโดยแรงงาน หลักการใหญ่ขององค์กรลักษณะนี้มิใช่การทำกำไรสูงสุดแก่นายทุน แต่เป้าหมายคือ การเพิ่มรายได้ให้แก่แรงงาน โดยที่กลุ่มคนงานจะเป็นผู้บริหารองค์กรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม หากจะกล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงในชั้นก้าวหน้าที่สามารถเชื่อมโยงกับระบบทุนนิยมด้วยนั้น กิจการต้องดำเนินไปอย่างมีคุณธรรม มีการเปิดกว้างทางความคิดเพื่อรับสิ่งใหม่ๆ เอาใจใส่และคำนึงถึงคนรอบข้างมากขึ้น เรียกว่าเป็น เศรษฐศาสตร์คุณธรรม ที่อยู่บนเงื่อนไขของคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง

เขามองว่า นักเศรษฐศาสตร์ตะวันตกไม่เคยได้รู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เช่นเดียวกับอดีตที่มีนักเศรษฐศาสตร์น้อยคนทราบว่า อริสโตเติลซึ่งเป็นนักปรัชญาโบราณของกรีก ได้กล่าวถึงระบบหนึ่งซึ่งในตอนนั้นกำลังจะหายไป โดยพูดเกี่ยวกับระบบนั้นว่า “ผมกลัวว่าจากนี้ไปคนเราจะมีการติดต่อกันน้อยลงและความสุขที่เรามีอยู่นั้น ก็จะลดเลือนไปด้วย”

เช่นเดียวกับที่ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ ก่อนที่จะเขียนถึงทฤษฎีทั่วไปของราคาและอัตราดอกเบี้ย เขาได้เขียนหนังสือสั้นๆ เล่มหนึ่งชื่อ Economic Possibilities for Our Grandchildren โดยทำนายไว้ว่า ในปี 2030 หรืออีก 20 ปีจากนี้ จะไม่มีเศรษฐศาสตร์มหภาคอีกต่อไป ผู้คนจะมีวิถีหาความสุขโดยการหันหน้าเข้าหากัน หลีกเลี่ยงการลงทุนเกินตัว เหมือนกับการทำอะไรเกินตัวที่ทำให้เกิดความเครียดและโรคซึมเศร้าเช่นที่เกิดในประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ทุกวันนี้

10 Economic Development with Moral Dimension

"There is a moral dimension to economics, which western economists have forgotten about."

Prof. Peter H Calkins, from Laval University in Canada, now is working with the network universities in USA on the sustainability concept. He is the Director of International Programs, Faculty of Economics, Chiang Mai and works an Institute for Sufficiency Economy Research and Promotion, or the ISERP.

He said this Sufficiency Economy is comparable to putting moral and ethical dimensions to the economic development. In fact, Aristotle, the great philosopher of ancient Greek, talked about a system that was disappearing in his time, he was alive at a time when a system of reciprocity and sharing and adjusting the price in the market to the ability of a person to pay and self sufficiency in a sense was disappearing. During those days in ancient Greek when the market was coming, Aristotle wrote, "I'm afraid that we will lose the person-to-person contact, and the feeling of happiness which we get in actually bargaining with people." Adam Smith also talked about a role of conscious or what called in Thai as "คุณธรรม", the virtue of taking idea of taking responsibility for other people to move towards a better society.

His Majesty the King has actually been formulating this philosophy since 1974. Calkins took time to read what His Majesty has said and called for the scientists to develop and extend the ideas. And now we actually have an Institute for Sufficiency Economy Research and Promotion (ISERP) where interested universities such as Berkley and Cornell to be partners with the institution. Berkley helped advice on how to use the macro and micro economic approach to decide what to produced or exported as well as employment, the problem of debts and insecurity and ecological aspect. Cornell University also teamed with the ISERP in order to try to find ways in which universities can take an active role in providing new models of teaching.

The project thus does not just talk about economic development and sustainable village growth, but also ways to improve the experience of students. Students worldwide have been asked to include in the network. "This is a very important for the King's philosophy to get very widely spread around the world to a single generation of students," he said

The concept can be extended to other countries as they can take the case studies done at the institution back to their countries, applying the concepts of Sufficiency Economy philosophy and comparing the analytical results of using the King's philosophy by applying the standard economic model.

"Participation" is the answer how to make people understand the concept. A community should be encouraged to take care of itself to take positive benefits from globalization but at the same time people should be able to preserve their cultural tradition. People have to work together in everybody's interest. "This participation means my utility function is actually including your utility function. This is very clear at the village level. But it's less clear at first glance in business sector."

What I would like to say to the Thai people is that you have the responsibility to yourselves, to your country and the people of the world, to make sure that the Sufficiency Economy practices to a success, which means Thai citizens should try to understand it as much as possible, and to apply it in their daily lives, and this is the way the people of the world begin to notice Thailand as a social experiment which had succeeded.

11) นักวิชาการติมอร์-เลสเต เชื้อม้น เศรษฐกิจพอเพียงสัปดาห์โคโคนิยม

ดร.ฟาสติโน คอร์โดโซ และ อาจารย์โยฮันเนส อัสโบโก สองนักวิชาการ มหาวิทยาลัยแห่งชาติติมอร์-เลสเต ได้ศึกษาและนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับสังคมชาวติมอร์-เลสเต (หรือ ติมอร์ตะวันออก เดิม)

ด้วยทั้งสองท่าน เล็งเห็นว่า ติมอร์-เลสเต กำลังหลงใหลในลัทธิบริโภคนิยมโดยไม่ยั้งคิด กระทั่งเข้ามามีบทบาทครอบงำการดำเนินชีวิตประจำวันแบบทั้งรู้ตัวและไม่รู้เท่าทัน ทั้งๆ ที่ชาวติมอร์-เลสเต ส่วนใหญ่ยากจน กว่า 80% ของประชากรเป็นชาวนา ชาวสวน และยังไม่ได้รับการศึกษา จึงไม่รู้เท่าทันระบบตลาดเสรี

นักวิชาการทั้งสองท่าน เล็งเห็นว่าระบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมชาวติมอร์-เลสเต

การริเริ่มก่อตั้งกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมา 3 กลุ่มใน 3 หมู่บ้านจึงได้เกิดขึ้น โดยกลุ่มแรกอยู่ใน Lauhata และใน Darulette ที่เมืองลิกีซา (Liquica) ทางทิศตะวันตกของเมืองหลวงดิลี (Dili) อีกกลุ่มหนึ่งอยู่ใน Aitches ที่เมืองมานาตูโต (Manatuto) ใช้เวลาเดินทางครึ่งชั่วโมงไปทางตะวันออกของเมืองหลวง

“เราเริ่มจากการระบอบขอบเขตที่เราจะร่วมมือกันพัฒนากับตัวแทนในหมู่บ้าน และคณะวิทยากรจากเมืองไทยเดินทางไปช่วยอบรมถ่ายทอดเชิงปฏิบัติการ จากนั้นได้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กลุ่มได้พัฒนาในทิศทางที่เขาต้องการ” อาจารย์โยฮันเนส เล่าถึงการริเริ่มประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในติมอร์-เลสเต สูการปฏิบัติการกับกลุ่มประชาชนกลุ่มเล็กๆ ก่อน

เวลาผ่านไป 4 ปี กระทั่งปัจจุบัน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงยังคงดำรงอยู่ และมีกิจกรรมต่างๆ ที่มีความก้าวหน้าพอสมควร ขณะที่สมาชิกมีจำนวนมากขึ้น หลังจากที่ได้เห็นผลจากการทำงานของกลุ่มดังกล่าว รวมถึงการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านกันเองด้วย ซึ่งกลุ่มที่มีความก้าวหน้าที่สุดคือ กลุ่ม Lauhata ในเมืองลิกีซา ที่ชาวบ้านเริ่มต้นด้วยเงินจำนวนเล็กน้อย ทว่าขณะนี้ก็มีเงินเป็นจำนวนมากพอที่จะทำประโยชน์ในกลุ่มได้อย่างไม่ลำบาก

ติมอร์-เลสเต หรือ ติมอร์ตะวันออก จึงเป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง ที่ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้สร้างภูมิคุ้มกันแห่งความยากลำบากมีของคนในสังคมที่ยังห่อหุ้มด้วยความบริสุทธิ์จากธรรมชาติ และเลี้ยงชีพด้วยภาคเกษตรกรรม เพื่อไม่ให้สายเกินแก้อย่างที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย และดูเหมือนว่า บทสรุปจากคำบอกเล่าของนักวิชาการทั้ง 2 ท่าน ต่างมีน้ำเสียงพอใจและกำลังมุ่งมั่นผลักดันต่อไปอีกจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายในการทำให้สังคมของประเทศเล็กๆ มีความสุขอย่างยั่งยืน

11 Sharing Experience

“We see that the sufficiency economy is a concept that is an alternative strategy. That could be fit for them to face the current situation.”

Dr. Faustino Cardoso Gomes and Yohanes Usboko are both professors/lecturers in the National University of Timor-Leste. They have been both familiar with the concept of Sufficiency Economy because few years ago, Thai team went to Timor-Leste, and introduced the concept of Sufficiency Economy to Timor-Leste.

Traditionally, the Timorese people have been living in system of Sufficiency Economy but after the external forces came, those values and principles have been eroded. And now they are also facing new forces like growth economy and consumerism. Timorese are very agricultural community, 80% of people are farmers, living in agriculture for their livelihood. Most of them are still illiterate. Sometimes they are certain things in market network that does not benefit them. Cardoso said, “That’s why we see that the Sufficiency Economy is a concept that is an alternative strategy. That could be fit for them to face the current situation.”

The team started by creating, formatting three groups in three locations, the village of Aitches in the district Manatuto and those of Lauhata and Darulette in the district of Liquica. The Timorese-Thai team started with site identification, facilitated for the groups and tried to support them in identifying what kind of needs and activities they should do for their own interests.

The project has been almost four years. But the groups still exist with a dynamic among the groups in terms of increasing their numbers because of many people are looking at them as a reference group from local government officials and also local NGOs, and even national NGOs.

Although certain activities have been recently slowed down because of the political problem, the situation has gradually come back to normal. The government has tried to revitalise this concept again to realise the goal and become less reliance from products from outside especially Indonesia where Timor-Leste recorded high trade deficit with. Nonetheless, there are certain issues. Faustino said one of the factors is that many traditional ceremonies in Timor-Leste are very costly and people attend these ceremonies very often. The second is from the government side, it is cleared already in the five years of development plan of the government that poverty will be the main priority to deal with. But there is no concrete measure yet. The other thing based on the annual fiscal year, the budget allocation for community development is not there. The priority of the government this year is something else such as how to resolve the Internally Displaced People, reconciliation and war veterans who are demanding their rights.

Therefore, the university, led by CNIC (Centro Nacional de Investigação Científica) incorporation with Thai friends, tries to expand this idea. The idea is based on the local potential, because the principle of Sufficiency Economy is that the resources should be locally available to assure the sustainability. CNIC is institutionally structured based on the principle on the Sufficiency Economy, because so far it did not receive any budget from the government, and 80% of its expansion is based on its own receipt.

The two lecturers said Thai and Timorese people have certain similarities. Many Thai farmers already went to Timor-Leste to share their experience on how to farm, make rice sugar and weave. The cooperation is a good start for Thailand to share its experience from implementing Sufficiency Economy.

12) การเข้าถึงเศรษฐกิจพอเพียง ต้องเกิดจากภายใน

ศ.ดร.วิมาลา วีระวัชรธรรมานุภาพ ผู้อำนวยการสถาบันอมิตีแห่งพุทธธรรมสุขภาพและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ประเทศอินเดีย นักวิชาการท่านนี้ได้ให้มุมมองอย่างน่าสนใจต่อเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงว่า อันที่จริงแล้วแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้เป็นสิ่งใหม่สำหรับท่าน เพราะเมื่อครั้งที่ยังเป็นเด็ก ในครอบครัวของท่านได้มีคำสอนว่า จงพึงพอใจในสิ่งที่มีอยู่ การมีสิ่งที่มีมากกว่าความจำเป็นนั้น จะทำให้เราอยากได้ไม่สิ้นสุด ท่านคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้น บอกว่า จงพอใจในสิ่งที่มี อย่าต้องการอะไรที่มากเกินไป ทำอะไรให้พอเหมาะพอประมาณ และเป็นหนึ่งในวิธีสร้างกำแพงกันผลกระทบในแง่ลบของโลกาภิวัตน์ ท่านไม่ได้บอกว่าโลกาภิวัตน์หรือเทคโนโลยีนั้นไม่ดี แต่อะไรที่มากเกินไปมักจะส่งผลในแง่ลบเสมอ ท่านรู้สึกว่าการเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะนำเราไปสู่ความพอดี จะเป็นจุดเริ่มต้นให้เราเริ่มคิดจะทำอะไรให้แก่งสังคมและผู้อื่น โดยไม่เก็บสะสมทุกอย่างเข้าตัวเองคนเดียว

แม้ว่าปัจจุบัน เรากำลังอยู่ในยุคของระบบทุนนิยมที่ทุกคนถูกกระตุ้นให้เพิ่มการผลิต ถูกกระตุ้นให้บริโภค เพื่อที่จะได้มีทรัพย์สินและเก็บเกี่ยวความพึงพอใจให้ได้มากที่สุด ระบบทุนนิยมนั้นแน่นอนว่ามูมนึงได้ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นและพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้ามากขึ้น แต่ก็อย่างที่ท่านได้บอกว่าจะไร้มันเกินไปนั้นไม่ดี สิ่งที่เราเห็นก็คือ ระบบทุนนิยมนี้ได้ก้าวข้ามเขตไปมาก เราได้เห็นผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้น เด็กออกนอกกลุ่มนอกทาง ครอบครัวแตกแยก สื่อนำเสนอสิ่งที่ชักจูงไปในทางไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์และอื่นๆ

ความรุนแรงก็เพิ่มขึ้น มีแต่ความขัดแย้งมากมาย ผู้คนก็เครียดและกดดันมาก

แนวคิดเรื่องระบบทุนนิยมไม่ได้ส่งผลเฉพาะแต่ในเมืองไทยเท่านั้น ในอินเดียก็กำลังประสบกับผลกระทบจากระบบนี้เช่นกัน การเติบโตด้านวัตถุที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วได้ทำลายให้คนเกิดความอยากมีอยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด ในปัจจุบันชุมชนและหมู่บ้านในอินเดียได้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก คราวเรือนมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น และหลายครัวเรือนก็พยายามผลักดันตัวเองให้เข้าไปอยู่กับระบบนั้นโดยลืมนึกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

“เศรษฐกิจพอเพียงน่าจะเป็นทางออกของยุคนี้ ดิฉันเห็นการก่อตั้งกลุ่มที่คุ้มครองผู้บริโภคมากขึ้น มีความพยายามที่จะหาแนวทางในการปลดปล่อยความเครียด เช่น การปรับเปลี่ยนความคิดที่ว่าถ้าฉันมีเงินอยู่จำนวนหนึ่ง ฉันต้องได้สิ่งหรูหรา ต้องได้ชีวิตที่สะดวกสบาย ไปสู่ความคิดที่ว่าถ้าฉันมีแล้ว ฉันไม่จำเป็นต้องขวนขวายหาเพิ่มอีก ฉันจะแบ่งปันให้กับคนอื่นๆ ในชุมชนด้วย เพื่อที่ทุกคนจะได้เป็นเหมือนฉัน แล้วสังคมก็จะมีแรงผลักดันให้เดินหน้าต่อไป” ดร.วิมาลา ให้ความเห็น พร้อมเสริมว่า เรื่องความเท่าเทียมกันในสังคม ก็เป็นหัวใจหลักของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเช่นกัน

“เศรษฐกิจพอเพียงจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากภายใน ทุกคนต้องมีความรู้ในเรื่องนี้ เหมือนอย่างที่ดีฉันคอยช่วยนักศึกษา แต่เป็นตัวนักศึกษาเองที่ต้องออกแรงและความพยายาม แล้วอาจารย์ก็สร้างความเข้าใจให้กับนักศึกษาอย่างค่อยเป็นค่อยไปและฝึกให้พวกเขาได้คิด ถือว่าเป็นโครงการระยะยาว เพราะว่าสิ่งนี้ไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ในชั่วข้ามคืน”

ดร.วิมาลา ได้เสนอทางออกไว้ว่า เราควรพยายามปลูกฝังให้เขาภูมิใจในสิ่งที่มี ช่วยให้เราคิดว่าถ้ามีเท่านี้จะจัดการมันอย่างไร ซึ่งการปลูกฝังเหล่านี้ต้องใช้การศึกษาเข้ามาช่วย สร้างให้เกิดความเข้าใจอย่างค่อยเป็นค่อยไป พร้อมฝึกให้คิดเป็น เป็นการเรียนรู้ที่จะทำให้อยู่ได้ด้วยตนเอง และเมื่อพึ่งพาตนเองได้แล้ว เขาเหล่านั้นก็จะสามารถเผยแพร่ความรู้ให้แก่คนอื่นๆ ได้อีก เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่เข้าถึงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องมาจากข้างใน

12 Education is Key

"If people feel that they have enough, people would think about giving something to others."

Prof.Dr.Vimala Veeraraghavan is a professor of psychology and Director General Amity Institute of the Behavioral and Allied Science University of Atapradesh. She has written many books on a wide range of topics including psychological assessment and treatment of anxiety disorders, drug abuse among children and culture.

She said that she has found Sufficiency Economy philosophy relevant as it resonates with the concept that she has been told to be contented with what you have because wanting to have more than what you have can only make you aspire for more and more. "This kind of approach that we have is exactly what I think in another way is called Sufficiency Economy in this country," she said.

But globalization has brought along different culture, different approach and different idea that people must have more than the other person or they must have more than they do now. So this is a kind of a thing that's coming to the present days because there is an inflow of lots of money, and that has made people go for more material goods, she said.

Globalization encourages people to have more. "I consider Sufficiency Economy as a remedy that has come to us from God and from the King, that he has been able to tell us now be contented of what you have, don't be aspire for more, have a moderation in your approach. This is the one that will be able to wall off the globalization negative effect. Globalization is not wrong, technology is not wrong, but anything too much as its own negative effect, and that is the way," she said.

Consumerism and capitalism can cause people stressed and highly tensed. However, if people feel that they have enough, people would think about giving something to others. That's where the charity comes. "I feel Sufficiency Economy is going to bring a kind of moderation that where people will start thinking, 'OK, let me also think for the community, let me do something for others, and not only I hold everything,'" said the Indian professor.

The concept can be applied to India which is going through is globalization with high GNP going up to 10 to 12 %. Naturally there is greediness in everyone to get more to accumulate more and this is presently causing considerable stress. The value system which is very strong in India is getting eroded a little bit. But she was very confident that people will not let it get eroded, even though they can get carried away by the capitalism messages. The role of parents in India remains strong in guiding the people.

To realize the Sufficiency Economy, the concept should be practiced in the social community. Government is only machinery, which should look after the law and order. It would be failure if the government has to impose the Sufficiency Economy idea on people. "But here Sufficiency Economy has to come from within you, you should want it, the people should want it." That's why she thought that the education is important.